

Əliyev Ata Rəhim oğlu 23 fevral 1928-ci ildə Azərbaycanın dilbər guşələrindən biri - Göyçay şəhərində anadan olmuşdur.

1944-cü ildə Göyçay Pedaqoji texniko-munu, 1949-cu ildə isə Azərbaycan Dövlət Universitetinin (indiki BDU-nun-İ.A) hüquq fakültəsini bitirmişdir. O, 3 noyabr 1949-cu ildən 1988-ci ilədək Azərbaycan Respublikasının Prokurorluq orqanlarında, əsasən rəhbər vəzifələrdə-Azərbaycan Respublikası prokuroru yanında mühim işlər müstəntiqi, istintaq şöbəsinin rəis müavini, Bakı, Əlibayramlı, Sumqayıt şəhər prokurorları və s. vəzifələrdə - səmərəli işləmiş və 1988-ci ildə təqaüdə buraxılmışdı. Ata Əliyev 1989-cu ildə yenidən Respublika prokurorluğunda işə dəvət edilərək, Dövlət Təhlükəsizliyi orqanlarında istintağa nəzarət şöbəsinin prokuroru, repressiyaya uğramışların təmizə çıxarılması şöbəsinin prokuroru işləmişdir.

Ata Əliyev prokurorluq orqanlarında xidmət etdiyi müddətdə müsbət və yaxşı işinə görə 26 dəfə, o cümlədən 9 dəfə keçmiş SSRİ Baş Prokurorunun əmri ilə xidməti qaydada fərləndirilmiş, ona Baş ədliyyə müşaviri xüsusi rütbəsi verilmiş, keçmiş SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyətinin 3 may 1966-cı il tarixli Fərmanı ilə "Şərəf nişanı" ordeni ilə təltif edilmişdir.

Prokurorluq orqanında 1971-ci ildən işləsəm də, Ata Əliyevlə yalnız 1975-ci ilin əvvəllərində tanış olmuşdum. Lakin buna qədər isə Ata Əliyev haqda çox eşitmişdim. Eşitmişdim ki, çox peşakar prokurorluq işçisidir, sadə və gözəl insandır.

İlk dəfə Ata Əliyevlə 1975-ci ilin əvvəllərində tanış olmuşdum. Həmin vaxt mən Mingəçevir şəhər prokurorluğunun baş müstəntiqi vəzifəsində işləyirdim. İş günlərin birində prokuror Akif müəllim Rəfiyev mənimlə digər müstəntiq yoldaşım Saday Cəfərovu xidməti otağına dəvət edib, dedi ki, respublika prokurorluğunun İstintaq şöbəsinin prokuroru Ata Əliyev gələcək və müstəntiqlərin cinayət işləri ilə əlaqədar verdikləri təqdimatları öyrənəcək, bu məsələ üzrə respublika prokurorluğu ümumiləşdirmə aparacaq.

Belə də oldu. Səhəri günü Ata Əliyev Mingəçevir şəhərinə gəldi. Şəhər prokuroru daxili telefonla məni xidməti otağına dəvət etdi və Bakıdan gəlmiş respublika Prokurorluğunun işçisi Ata Əliyevlə tanış etdi.

Nahar fasiləsindən sonra şəhər prokuroru daxili telefonla məni bir daha xidməti otağına dəvət etdi. Otağa daxil olanda mənə aydın oldu ki, Ata Əliyev cinayət işlərinin nəzarət icraçıları ilə tanış olacaq, cinayətin baş verməsinə kömək edən səbəb və şəraitin aradan qaldırılması üzrə müstəntiqlərin verdiyi təqdimatların keyfiyyətini yoxlayacaqdır.

Oxucuya aydın olsun deyə, izah edirəm ki, prokurorluqda bütün cinayət işləri üzrə nəzarət icraatları tərtib edilir, nəzarət icraatlarına isə, bir qayda olaraq, müstəntiqin tərtib etdiyi bütün prosessual sənədlərin surətləri, o cümlədən, cinayət işin başlanmsı haqqında qərar, istintaq planı, cinayəti törədən və onun baş verməsinə kömək edən səbəb və şəraitin aradan qaldırılması üzrə müstəntiqin verdiyi təqdimatlar, cinayət işinin məhkəməyə göndərilmə-

si haqqında məktubun surəti, məhkəmə hökmünün surəti, müstəntiqin göndərdiyi təqdimatın cavabı və s. sənədlər əlavə edilir.

Sən demə, həmin vaxt istintağını apardığım bir qəsdən ağır dərəcəli bədən xəsəreti yetirilməsi işi üzrə yazdığım təqdimat Ata Əliyevin xoşuna gəlir ona görə məni yanına dəvət edib, yazdığım təqdimatın keyfiyyətindən razı qalaraq, mənə təşəkkürünü bildirir.

Həmin dövrdə yetkinlik yaşına çatmayanların törətdikləri cinayət işlərinin istintağının aparılması prokurorluq orqanlarının səlahiyyətlərinə aid idi.

Cinayət işi üzrə aparılmış istintaq işi üzrə müəyyən edilmişdi ki, texnikumların birini yataqxanasına həmin texnikumda oxumayan və təbii ki, yataqxanada yaşamayan bir yetkinlik yaşına çatmayan şəxs yataqxanaya gəlir, öz tay-tuşları ilə yeyib, sipirtli içki içir və sərxoşluq zəminində baş vermiş dava-dalaş zamanı həmin məclisdə iştirak edən tanışını pıçaqla vuraraq, ona qəsdən ağır dərəcəli bədən xəsəreti yetirir.

Həmin iş üzrə təqdimatda texnikum rəhbərliyinə təklif etmişdim ki, cinayətin baş verməsinə səbəb yataqxanada buraxılış rejiminin müəyyən edilməməsi, başqa sözlə, bu səbəbdən yataqxanada yaşamayan, kənar bir şəxsin yataqxanaya daxil olması, burada öz tay-tuşları ilə spirtli içki qəbul etməsi və dava-dalaş salaraq, digər şəxsə bıçaqla ağır dərəcəli bədən xəsəret yetirməsi, nəticə etibarilə konkret cinayətin baş verməsinə şərait yaratmışdır.

Söhbət zamanı Ata Əliyev müəllifi olduğum təqdimatın keyfiyyətini xüsusi qeyd etdi və dedi:

- Bax, təqdimat belə olmalıdır. Artıq Ata Əliyev prokurorluqda işini yekunlaşdırıb, Bakıya qayıtmışdı.

Aradan təxminən bir ay keçmişdi ki, Bakıdan respublika prokurorluğundan bir əmr daxil oldu. Əmrdə həmin işə görə bu sətirlərin müəllifi qiymətli hədiyyə - qol saati ilə mükafatlandırıldı.

Növbəti ildə isə Puşkin rayon (indiki Belesuvar-İ.A) prokuroru vəzifəsinə təyinat aldım.

Həmin vaxt respublika prokurorluğu rəhbərliyinin göstərişi ilə mənə başqa bir rayonun cinayət işi istintaqı aparılması tapşırılmışdı. Bu o dövr idi ki, artıq respublikanın prokuroru Abbas Zamanov idi və həmin cinayət işi respublika prokurorluğunun nəzarətində idi. İş günlərin birində Bakıdan respublika prokurorluğundan zəng edib dedilər ki, həmin cinayət işi respublika prokurorluğunu nəzarətindədir, ona görə sabah Bakıya gəlib, cinayət işini respublika prokuroruna məruzə etməlisən.

Mən nahar fasiləsindən sonra Bakıya gəldim və sabahı gün səhər saat 9-da artıq respublika prokurorluğunda idim. A t a Əliyev həmin vaxt respublika Prokurorluğunun istintaq şöbəsinin rəis müavini vəzifəsində işləyirdi, istintaq şöbəsinin bölgə üzrə məhsul işçisi - prokuroru (o zamanlar bu vəzifə prokurorluq işçiləri arasında zona prokuroru adlanırdı-İ.A) mərhum Nadir Qarayev idi. Saat 10 radələrində Nadir Qarayev mənim artıq respublika prokurorunda olmağım barədə Ata Əliyev daxili telefonla məlumat verdi:

- Ata məlim, rayon prokuroru cinayət işi ilə burdadı və məruzəyə hazırdır, bu haqda respublika prokurorluğuna məruzə etməyinizi xahiş edirəm.

Təxminən bir saatdan sonra Nadir Qarayev mənə dedi ki, sən işi respublika prokuroruna özün məruzə etməlisən:

- Məruzəyə hazırsanmı? Dedim ki, bəli hazırım, işlə də tanışam, belə ki, cinayət işi öz icraatımdadır. Nadir Qarayev daxili telefonla Ata məlimə zəng edib dedi:

- Ata Rəhimoviç (Mərkəzi Aparatda Ata Əliyevə belə müraciət edirdilər-İ.A), prokuror işlə birlikdə burdadır və məruzəyə hazırdır.

Nadir Qarayev telefonun dəstəyini yerə qoyduqdan sonra mənə dedi:

- Gedirik respublika prokurorluğunun qəbuluna, özünü itirmə, sərbəst apar, işi özün məruzə edəcəksən.

Biz dəhlizə çıxanda Ata Əliyev də öz kabinetindən çıxdı və birlikdə respublika prokurorluğunun qəbuluna getdik. Qəbul otağında çox ləngimədik, respublika prokurorunun katibəsi bizim gəlməyimizi məruzə etdi və dəstəyi yerinə qoyduqdan sonra otağa keçməyimizi dedi.

Onu da qeyd edirəm ki, Abbas Zamanov çox mədəni bir insan idi. O bizim gəldiyimizi görüb stolun arxasından çıxıb hamı

ilə, o cümlədən mənimlə çox səmimi görüşdü və oturmağı təklif etdi.

Ata Əliyev və Nadir Qarayev stolun bir tərəfində, mən isə digər tərəfində əyləşdim. Zamanov isə keçib öz yerində oturdu.

Abbas Zamanov məndən soruşdu ki, necəsən, özünü necə hiss edirsən? Cavab verdim ki, sağ olun, yaxşıyam.

Belə deyəndə Zamanov bir az gülümsəyib dedi:

- Səhhətinizi soruşmuram, işlərin vəziyyətinə soruşuram.

Mən bu zaman heç özümü itirmədən əlavə etdim:

- Müsbət işlərimiz də var, təbii ki, nöqsanlarımız da var.

Abbas Zamanov soruşdu:

- Məruzəyə hazırsanmı?

Cavab verdim ki, iş öz icraatındadır və məruzəyə hazırım.

Mən cinayət işinin məruzə edib qurtardım. Respublika Prokuroru Zamanov məruzədən razı qaldı və yalnız onu dedi ki, məruzədən razı qaldım, xahişim odur ki, işin istintaqını sürətləndirəsen.

Abbas Zamanov qəfildən məndən so-

Şəkildə: müşavirə iştirakçıları, oturanlardan soldan 4-cü Ata Əliyev, 5-ci Lənkəran rayon prokuroru Tələt Qənbərov; arxada ayaqüstə durarlardan, soldan 3-cü İlham Abbasov, 17 mart 1980-cı il, Lənkəran şəhəri

ruşdu ki, özünü rayon prokuroru kimi necə hiss edirsən, səni çox erkən yaşda prokuror göndərməyiblər ki?! O həmçinin soruşdu ki, niyə evlənmirsən?

Cavab verdim ki, atam yaxınlarda rəhmətə gedib, ağsaqqımlı olmadıqından hələlik bu məsələ ləngiyir.

Bu zaman Abbas Zamanov:
- Ağsaqqalın biz, - deyib üzünü Ata məlimlə Nadir Qarayevə tutdu:

- Ata məlim, biz, yeni üçümüz bu cavan prokuror üçün elçi gedə bilərikmi?!

Bu zaman Ata Əliyevlə Nadir Qarayevdə gülümsədilər və bildirdilər:

- Əlbətdə, gedə bilərik.

Abbas Zamanov isə dedi:

- Bax görürsənmi, Ata müəllimlə Nadir məllim məni dəstəklədilər, kimi deyirsən, sən üçün biz elçi gedərik, sən evlənmə məsələsini sürətləndir, subay adamdan prokuror olmaz.

Onu da deyim ki, Abbas Zamanov respublika prokuroru vəzifəsinə cəmi bir neçə ay idi təyin edilmişdi, rayon-şəhər prokurorlarının fəaliyyəti yoxlanılır və bu yoxlamalar çox hallarda da həmin prokurorların vəzifələrindən çıxarılması ilə nəticələnirdi.

Biz otaqdan çıxmaq istəyərkən Abbas Zamanov yenə də yazı stolunun arxasında çıxıb bizim üçümüzə də səmimi görüşdü və axırda mənimlə görüşdükdən sonra dedi:

- Sən hələlik rayon prokurorusan, yaxşı işlə sonrasına baxarıq.

Bir neçə aydan sonra mənim fəaliyyətim də yoxlanıldı və respublika prokurorluğunun kollegiya iclasına çıxarıldı. Kollegiya iclasında qeyd edildi ki, rayon prokurorluğunun fəaliyyətində müsbət dəyişikliklər çoxdur, təbii ki, işlər nöqsansız da deyil. Lakin buna baxmayaraq rayon prokuroru

6-cı günü Lənkəran şəhər prokurorunda müşavirə olacaq. Sabah evdəsinizmi?

Dedim:
- Bəli, evdəyik.
Ata müəllim bundan sonra dedi:
- Mən də həmin müşavirədə iştirak etməliyəm. Sabah günüortadan sonra həyat yoldaşımla sizə gələcəyəm, çay içib gedəcəyəm.

Həmin vaxt mən həyat yoldaşıma dedim ki, sabah hörmətli qonağım olacaq, həyat yoldaşı ilə gəlir. Həyat yoldaşım isə qonaqları qarşılamaq üçün hazırlıq görməyə başladı, o cümlədən plov bişirmək üçün bütün hazırlıq işlərini gördü.

Həftənin 5-ci günü saat 17 radələrində Ata müəllim həyat yoldaşı Rəfiqə xanımla bizə gəldi. Axsam yeməyini yedik. Yemək zamanı Ata müəllim yaxşı bir tost dedi. O, mənə və həyat yoldaşıma müraciətlə dedi:

- Hər ikiniz yaxşı eşidin. Sovet gerçəkliyi şəraitində rayon - şəhər prokuroru çox məhsul və şərəfli vəzifədir. O ağ süfrə kimi bir şeydir, ağ süfrə isə ləkə götürmür. Bu işdə ev xanımının da xidmətləri danılmazdır. Hər ikinizin və uşaqlarınızın sağlığına badə qaldırırım, səmimi qəbul üçün dərin təşəkkürümü bildirirəm.

Çay süfrəsindən sonra mən Ata müəllimə bizdə qalmalarını və səhər tezdən Lənkərana gəlmələrini təklif etdim. Lakin Ata müəllim dedi ki, Lənkəran rayon prokuroru Tələt müəllimlə danışıqam, bizə orada yer hazırlayıblar.

Bundan sonra Ata müəllim həyat yoldaşı ilə birlikdə Lənkərana getdi.

Müşavirəyə Bakıdan respublika prokurorunun operativ və statistik uçot işi üzrə böyük köməkçisi Firuzə xanım Abdurəhimova gəlmişdi və müşavirəni o aparırdı. Müşavirə hamı üçün, o cümlədən, rayon prokuroru vəzifəsində yenicə işləyən şəxs kimi mənim üçün də xüsusi ilə vacib idi.

Onu da deyim ki, respublika prokurorunun köməkçisi Firuzə xanımı hamı "Firuzə bacı" deyə çağırırdı.

Müşavirədən sonra Lənkəran rayon prokuroru Tələt müəllim müşavirə iştirakçılarına bir qonaqlıq da verdi. Həmin tədbirdə kollektiv xatirə şəklində çəkirdik və xidmət etdiyimiz rayonlara qayıtdıq. Hazırda Tələt müəllim də , Firuzə bacı da dünyalarını dəyişmişdir. Allah onlara rəhmət eləsin.

Bütün prokurorluq əməkdaşları Ata müəllimi sanballı, savadlı, təcrübəli, yüksək dərəcədə mədəni bir şəxs kimi tanıyırdı. Ata müəllim çox səliqəli adam idi. Demirəm bahalı, ancaq həmişə çox zövqlə geyinirdi.

Ata müəllim 6 may 1996-cı ildə anadan olduğu Göyçay şəhərində, həmçinin həyat yoldaşı Rəfiqə xanım da dünyalarını dəyişmişlər.

Allah onların hər ikisinə qəni-qəni rəhmət eləsin!

Hazırda Bakı şəhəri Xətai rayon prokurorunun müavini işləyən nəvəsi Fəqan Mahmudov isə babasının yolunu uğurla davam etdirir.

İlham Abbasov, Hüquq üzrə fəlsəfə doktoru, baş ədliyyə müşaviri